

М'язи голови

- Залежно від розвитку, іннервації, розміщення, функції та прикріплення м'язи голови поділяються на зовнішні м'язи очного яблука, м'язи слухових кісточок, жувальні м'язи та м'язи обличчя (мімічні)

Жувальні м'язи

- В акті жування беруть участь кілька м'язів, проте жувальними називають тільки чотири, які починаються на кістках черепа і прикріплюються до нижньої щелепи. Крім того, жувальні м'язи здійснюють ковтальні рухи та частково беруть участь в акті мовлення. Жувальні м'язи є похідними першої зябрової(глоткової)дуги, іннервуються трійчастим нервом.

Жувальний м'яз

m.masseter

- Має чотирикутну форму, розташований ззовні від гілок нижньої щелепи; чітко вирізняється під час жування та міцного стискання зубів, коли можна добре промацати його передній край.
- Має дві частини: **Поверхнева** – починається від зовнішньої поверхні виличної кістки та передніх двох третин виличної дуги, волокна йдуть донизу та назад. **Глибока** – починається від задньої третини нижнього краю та всієї внутрішньої поверхні виличної дуги; пучки йдуть донизу і вперед, прикріплюються до сухожилка скроневого м'яза.
- **Функції** – піднімає нижню щелепу, притискаючи нижні зуби до верхніх. Поверхнева частина м'яза бере участь у висуванні нижньої щелепи.

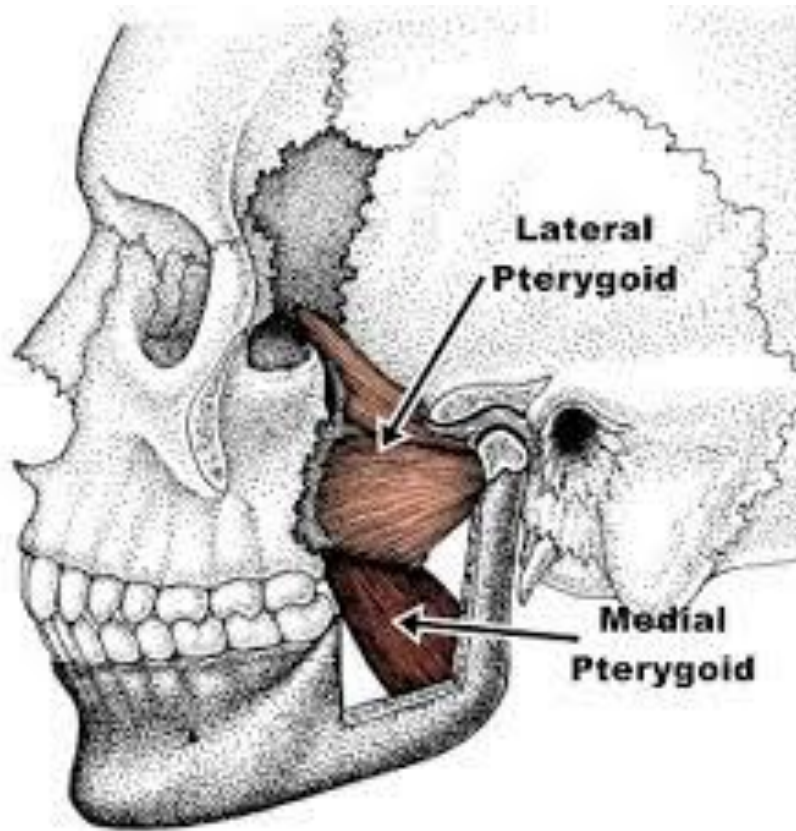
Скроневий м'яз

m. temporalis

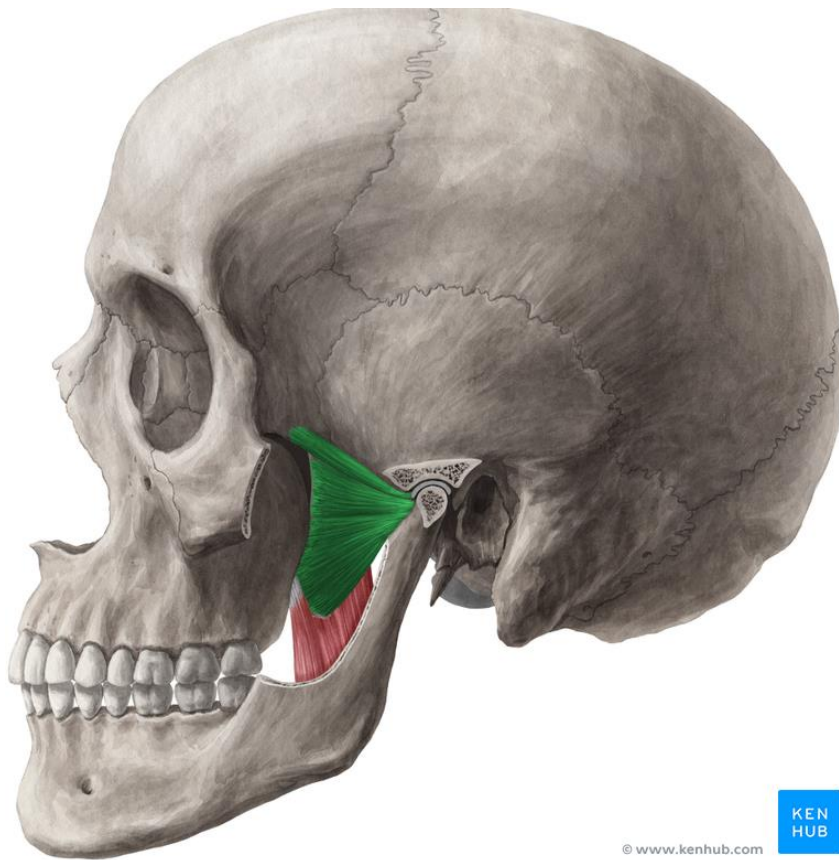
- Належить до багатоперистих м'язів з великим фізіологічним поперечником.
- **Починається** – від усієї поверхні скроневої ділянки, а саме: від лобової луски, лучкової частини скроневої кістки, тім'яної кістки, великого крила крилоподібної кістки, внутрішньої поверхні скроневої фасції. Пучки волокон сходяться в один в один потужний тяж, що переходить в сухожилок, який пройшовши під виличною дугою **прикріплюється** до вінцевого відростка нижньої щелепи.
- **Функції** – передні та середні пучки піднімають опущену нижню щелепу. У випадку бічного зміщення нижньої щелепи задні пучки м'яза протилежного боку повертають її у звичайне положення.

Присередній крилоподібний м'яз *m.pterygoideus medialis*

- Починається від крилопіднебінної ямки, від крилоподібного відростка клиноподібної кістки.
- Прикріплюється до крилоподібної горбистості кута нижньої щелепи.
- Функції – піднімає нижню щелепу. При двосторонньому скороченні висуває нижню щелепу вперед.

Бічний крилоподібний м'яз *m.pterygoideus lateralis*

© www.kenhub.com

- Розташований у підскроневій ямці, має дві головки: верхню, яка починається від великого крила клиноподібної кістки; нижню, яка починається від бічної пластинки крилоподібного відростка клиноподібної кістки. М'язові пучки обох головок сходяться вбік і назад.
- Прикріплюється м'яз до передньої поверхні шийки нижньої щелепи, суглобової капсули та суглобового диска скронево – нижньощелепного суглоба.
- Функції – при двосторонньому скороченні висуває нижню щелепу, відтягує вперед суглобову капсулу і суглобовий диск скронево – нижньощелепного суглоба. При односторонньому – зміщує нижню щелепу в протилежний бік.

М'язи обличчя(мімічні м'язи)

- Мімічні м'язи мають ряд особливостей:
  1. Розташовані поверхнево під шкірою, іннервуються лицевим нервом;
  2. Починаються, як правило, на кістках;
  3. Прикріплюються до глибокого шару шкіри;
  4. М'язи вкриті тонкою поверхневою фасцією, яку вони пронизують, прямуючи до шкіри;
  5. Під час скорочення м'язів змінюється форма природних отворів обличчя;
  6. На шкірі утворюються різні складки, ямки, внаслідок чого, лице набуває певного виразу(сміху, суму, плачу тощо). Такий рух м'язів відповідно до почуттів та настрою називається мімікою;
  7. Деякі м'язи обличчя розташовані навколо його природних отворів і беруть участь в їх відкриванні або закриванні;
  8. Крім того, одні з них йдуть циркулярно і є стискачами(сфінктерами) цих отворів, інші розходяться радіально і виконують функцію розширювачів;
  9. М'язи обличчя беруть участь в акті мовлення, функціонуванні органів чуття;
  10. У людини найбільшого розвитку набули м'язи, які пов'язані із мовленням і мімікою(навколо рота і очей).

Класифікація

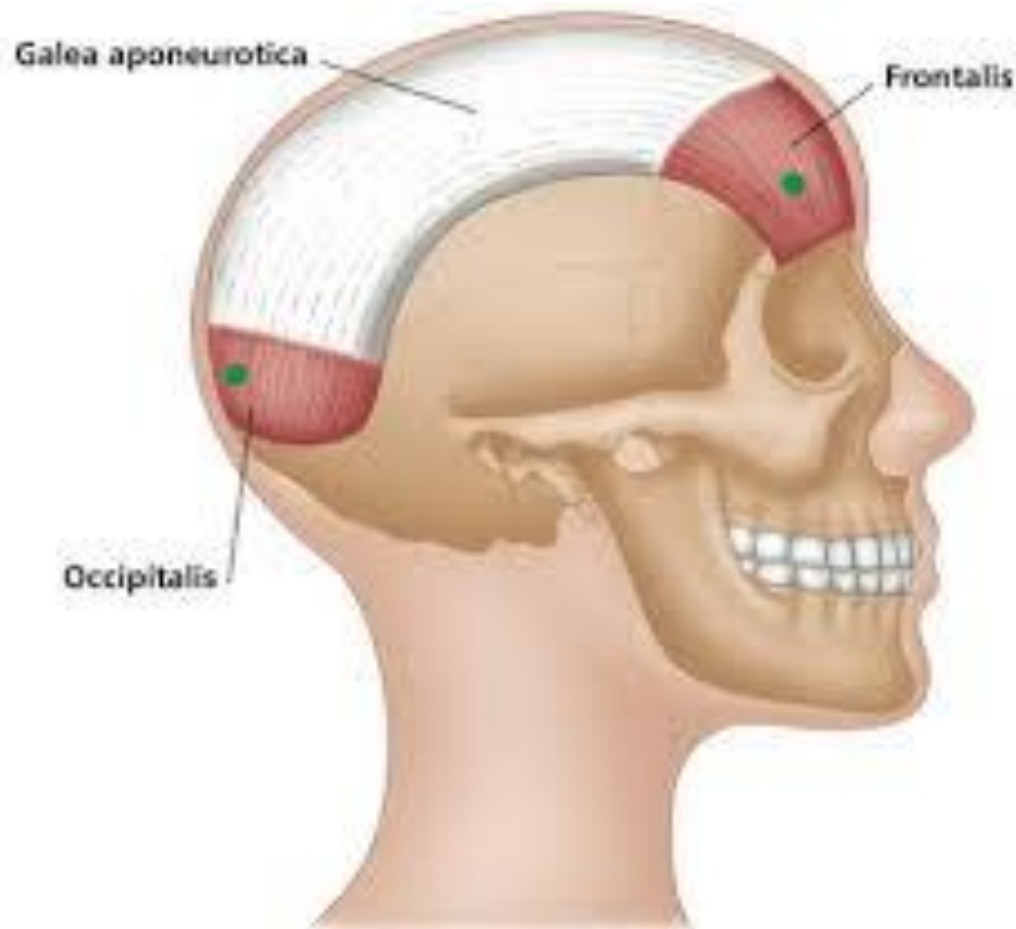
- Залежно від розташування м'язи обличчя поділяються на:
  1. М'язи черепної покрівлі;
  2. М'язи зовнішнього вуха;
  3. М'язи, що оточують очну щілину;
  4. М'язи, що оточують ніздрі;
  5. М'язи, що оточують ротову щілину.

М'язи черепної покрівлі

- На склепінні черепа, під шкірою і підшкірною клітковиною розташований комплекс м'язово – апоневротичних тканин, надчерепений м'яз.

Надчерепний м'яз m. epicranius

- Вкриває майже все склепіння черепа, від верхньої каркової лінії(ззаду), до скроневої лінії(з боків) та надбрівних дуг і перенісся(спереду). Може бути розділений на три частини: потилично-лобовий м'яз, апоневротичний шолом, скронево – тім'яний м'яз.
- Потилично – тім'яний вкриває склепіння черепа від надбрівних дуг спереду до найвищої каркової лінії ззаду. Він має лобове та потиличне черевце.

Потилічно – лобовий м'яз

- Апоневротичний шолом, або надчерепний апоневроз (galea aponeurotica) на всьому протязі щільно зрощений зі шкірою і пухко – з окістям черепа.

- Сконево – тім'яний м'яз (m. temporoparietalis) розташований на бічній поверхні склепіння черепа.

- Функції – підіймає брови, зміщує шкіру чола ввєрх і назад, утворюючи складки шкіри на чолі (“м’яз здивування”)

М'язи зовнішнього вуха

- **Передній вушний м'яз (m. auricularis anterior)**
- Починається від апоневротичного шолома і скроневої фасції;
- Прикріплюється до шкіри і хряща вушної раковини;
- Функція – може відтягувати вушну раковину вперед і дещо догори.

Верхній вушний м'яз *m. auricularis superior*

- Починається від апоневротичного шолома;
- Прикріплюється до шкіри вушної раковини;
- Функція – може відтягувати вушну раковину догори

Задній вушний м'яз

m. auricularis posterior

- Починається від соскоподібного відростка скроневої кістки;
- Прикріплюється до задньої поверхні хряща вушної раковини;
- Функція – може відтягувати вушну раковину назад.

М'язи, що оточують очну щілину

- М'яз гордіїв (m. procerus)
- Починається від кісткової спинки носа;
- Прикріплюється до шкіри між бровами в ділянці надперенісся;
- Функція – утворює поперечні складки на переніссі.

Коловий м'яз ока *m. orbicularis oculi*

- Розташований під шкірою очної ямки, верхньої та нижньої повіки у вигляді тонкої, плоскої кільцеподібної пластинки, має три частини: очноямкову (звужує очну щілину), повікову (опускає повіку), слъзову (спорожнює слъзовий мішок).

М'яз – зморщувач брови

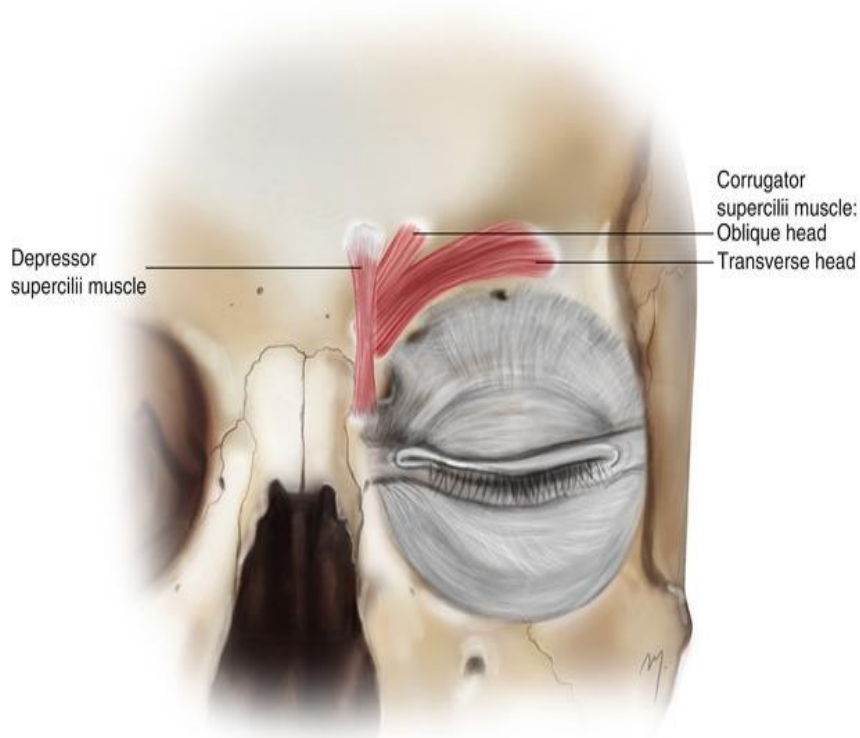
m. corrugator supercilii

- Залягає під коловим м'язом ока і нижнім краєм лобового черевця потилично – лобового м'яза;
- Функції – зміщує шкіру лоба присередньо і донизу, утворюючи повздовжні складки у ділянці надперенісся(“сердитий м'яз”)

М'яз - опускач брови

m. depressor supercilii

- Непостійний, прямує від присереднього краю лобового м'яза до шкіри спинки носа.
- Функція – опускає брову.

М'язи, що оточують ніздрі

- **Носовий м'яз (m. nasalis):** може бути розділений на дві частини: **поперечну**, яка опускає спинку носа, звужує носові отвори; **крилову**, яка відтягує донизу й назовні крила носа, розширюючи ніздрі

М'яз – опускач носової перегородки *m. depressor septi nasi*

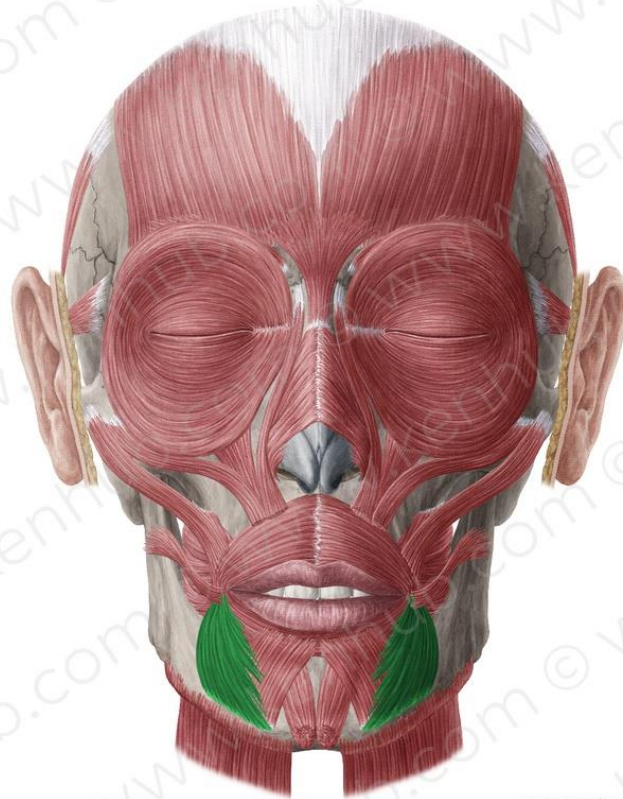
- Відтягує носову перегородку.

М'язи, що оточують ротову щілину

- **Коловий м'яз рота (m. orbicularis oris):**
розташований в товщі губ, навколо ротової щілини; має дві частини: **крайова частина** є периферійною, її пучки в кутах переходять з однієї губи на іншу. Функція – закриває ротову щілину, стискає губи, висуває їх вперед; **губна частина** – міститься в товщі верхньої та нижньої губи, пучки розміщені півколом, від одного кута рота до іншого. Функції – сприяє щільному стисканню губ, втягуванню їх всередину.

М'яз – опускач кута рота *m. depressor anguli oris*

- Зміщує шкіру донизу і вбік, опускає рот, особливо під час плакання ("маска трагедії")

М'яз – підіймач верхньої губи *m. levator labii superioris*

- Піднімає верхню губу, заглиблює крила носа, розширюючи ніздрі

М'яз – підіймач кута рота

m. levator anguli oris

- Розміщений від іклової ямки верхньої щелепи до шкіри кута рота;
- Функція – тягне кут рота вбік і догори (“маска комедії”)

Великий виличний м'яз

m. zygomaticus major

- Прямуює від бічної поверхні виличної кістки до шкіри кута рота, вплітаючись у коловий м'яз рота;
- Функції – тягне кут рота догори і вбік, поглиблює носогубну складку.
- Є головним м'язом сміху.

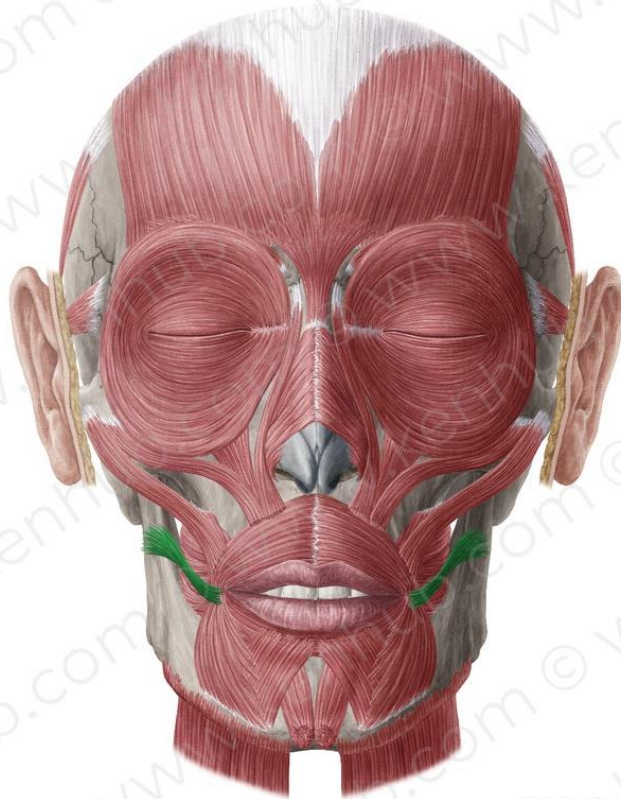
Малий виличний м'яз

m. zygomaticus minor

- Починається від бічної поверхні виличної кістки ;
- Прикріплюється до шкіри кута рота і носогубної складки;
- Функції – піднімає кут рота догори і вбік. Поглиблює носогубну складку.

М'яз сміху *m. risorius*

- Слабо розвинений. Часто його немає;
- Пучки м'яза йдуть від жувальної фасції до шкіри біля кута рота;
- Функції – відтягує кут рота назовні.
- Внаслідок того, що пучки м'яза прикріплюються до шкіри щік, під час сміху на щоці утворюється ямка.

Щічний м'яз

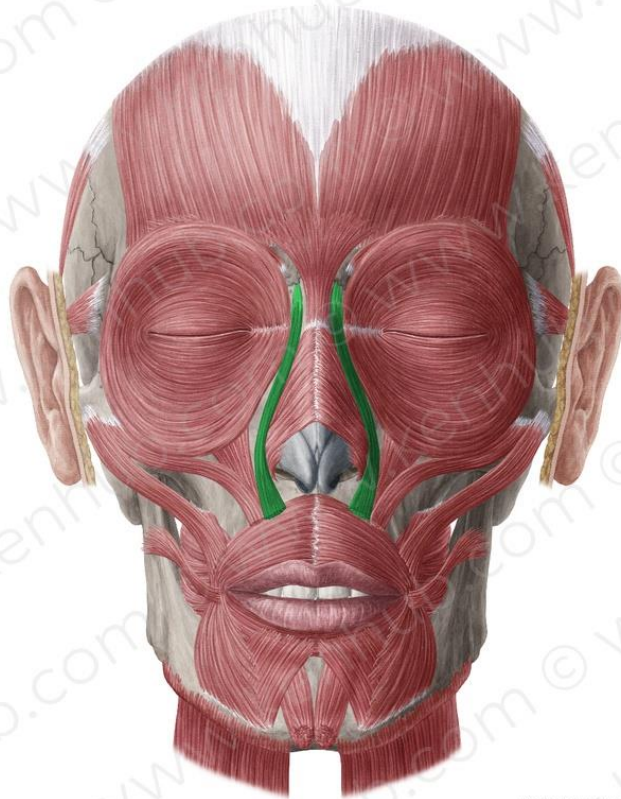
m. buccinator

- Розташований під слизовою оболонкою бічної стінки присінка рота;
- Відокремлений від шкіри жировим тілом щоки;
- Починається від косої лінії тіла і гілки нижньої щелепи, від зовнішньої поверхні альвеолярного відростка верхньої щелепи, в ділянці великих кутніх зубів.
- Прикріплюється до шкіри і слизової оболонки кута рота.
- Функції – при двосторонньому скороченні притискає щоки до зубів, розтягує ротову щілину ("м'яз трубачів").

М'яз – підіймач крил носа

m. levator alaeque nasi

- Починається від лобового відростка верхньої щелепи;
- Прикріплюється до шкіри крила носа і верхньої губи, вплітаючись в коловий м'яз рота;
- Функції – тягне крило носа догори, піднімає верхню губу.

М'яз – опускач нижньої губи

m. depressor labii inferioris

- Прямуює від основи тіла нижньої щелепи;
- Закінчується у шкірі нижньої губи;
- Функція – опускає нижню губу.

Підборідний м'яз

m. mentalis

- Починається від альвеолярних підвищень різців нижньої щелепи;
- Прямує донизу;
- З'єднується з однойменним м'язом протилежного боку;
- Прикріплюється до шкіри підборіддя;
- Функція – піднімає шкіру підборіддя, утворюючи на ньому ямку.